

Girona radiografia l'obra de l'arquitecte Rafael Masó

El conseller de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, Joaquim Nadal, inaugura avui, a les vuit del vespre, l'exposició *Radiografia de l'obra de Rafael Masó*. L'acte comptarà amb la participació del president de la Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya - COAC, Josep Riera, de l'alcalde de Girona, Anna Pagans, i de la presidenta de l'Agrupació d'Arquitectes per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic - AADIPA, Rosa M Cànovas. La mostra, emmarcada dins l'Any Masó, obre així, un recorregut que la portarà per diferents pobles de la geografia catalana per donar a conèixer l'estat actual de dotze obres de l'arquitecte gironí Rafael Masó i els seus possibles criteris d'intervenció.

Girona, 5 de juliol de 2007.- Amb l'objectiu de definir l'estat actual de conservació dels edificis de l'arquitecte Rafael Masó, les seves patologies estructurals, el grau de persistència dels elements originals, la necessitat de fer-hi una intervenció i la determinació d'unes estratègies clares d'actuació en cada cas, l'AADIPA va convocar una beca el mes de gener de 2006 per analitzar-ne sis. Posteriorment, aquesta beca es va ampliar amb sis edificis més així, finalment, l'anàlisi ha englobat la Casa Masramon a Olot, la Casa Casas a Sant Feliu de Guíxols, la façana del Cementiri de Girona, la Casa Cendra a Anglès, el Mas El Soler a Sant Hilari Sacalm, les Escoles de Sarrià de Ter, la reforma del Mas Ordís a Crespià, el Cementiri municipal de Juià, la reforma i restauració de l'Església de Sant Salvador de Bianya, la Casa Oller a Brunyola, la reforma del Mas La Dou a la Vall d'en Bas i la Central Elèctrica Vinyola a Flaçà.

Un any i mig més tard, presentem el resultat d'aquesta investigació en un doble format: la publicació i l'exposició. La publicació és una capsa formada per dotze carpetes sota el nom *Radiografia de l'obra de Rafael Masó*. Cada una d'aquestes carpetes conté les fitxes – la radiografia – de cada una de les obres amb les pautes següents: anàlisi, materials i/o acabats (pedra, ceràmica, fusteria, vidres, serralleria, arrebossats i enguixats), coberta i criteris d'intervenció. En alguns casos, la tipologia de l'obra no ha permès seguir tot les pautes. Per poder interpretar cadascuna de les fitxes, s'ha utilitzat una carta de colors basada en els diferents tonalitats cromàtiques que Masó emprava en les seves obres. La publicació es completa amb una fitxa resum de les tècniques emprades per Masó en els seus processos de construcció.

D'altra banda, amb l'exposició, s'ha intentat reproduir el gruix del material d'una manera senzilla i visual. I la prova és l'exposició que sota el mateix nom que la publicació vol seduir al visitant a través d'una triple visió de les dotze obres masonianes: l'acadèmica, la visual i una de més lliure a través del color i les textures dels materials que Masó utilitzava en les seves obres. Aquestes visions es concretitzen per una banda, en l'anàlisi metòdic representat per les fitxes on s'analitza tota l'obra: des de la cronologia de l'edifici a la descomposició per parts del mateix: la pedra, la ceràmica, els vidres, la fusta, les cobertes... per arribar a les pautes per a una bona restauració de l'obra. D'altra banda, l'exposició ofereix una interpretació més lliure que intenta resumir, a través d'un material i una textura, cada obra. Aquests dotze materials creen un mosaic trepitjable que busca la seducció i la proximitat del visitant vers l'arquitectura de Masó. Finalment, cada una de les dotze obres té una representació visual que la defineix tractada amb un acabat de radiografia. La mostra ha estat comissariada per Actua! Josep Callís, Susanna Cros i Anna López amb la col·laboració de Ceràmiques Marcó.

Rafael Masó i Valentí

Rafael Masó i Valentí neix a Girona l'any 1880. El 1900 inicia els estudis d'Arquitectura a Barcelona i obté el títol d'arquitecte el 1906, compartint promoció amb Josep M. Pericas i Josep M. Jujol. Format en l'ambient del Modernisme, ja des de les primeres obres defineix els trets del que serà el noucentisme gironí. Recupera la tradició artesana de la ceràmica, la fusta, el vitrall i la forja i marca un estil arquitectònic que dona caràcter a la ciutat. La seva producció s'estén per tota la demarcació, amb obres tant importants com la Farinera Teixidor, les cases Batlle, Ensesa i Teixidor a Girona, la Casa Masramon a Olot, la Cooperativa Palafrugellenca a Palafrugell i el conjunt de ciutat-jardí de S'Agaró, entre moltes altres.

Al marge de la faceta professional com arquitecte, destaca també el seu vessant literari. A Girona, freqüentarà el cercle de Xavier Montsalvatge, Carles Rahola, Miquel de Palol i Prudenci Bertrana tot col·laborant en diverses publicacions. A Barcelona entra en contacte amb intel·lectuals com Josep Carner, Jaume Bofill i Mates, J.M. López Picó i Emili Vallès, que són el nucli literari que va iniciar el canvi de gust que va preparar el noucentisme. En aquest context Rafael Masó escriu proses poètiques que manifesten el seu amor per a les petites coses, els costums familiars, i a la seva ciutat i també articles d'opinió a la premsa de l'època. Els seus poemes foren premiats en diferents jocs florals i alguns foren inclosos a l'*Almanac dels Noucentistes* (1911).

Al llarg de la seva vida desenvolupa també una important labor cultural, col·laborant en la fundació de la societat Athenea i convertint-se en l'ànima d'un grup d'artistes i artesans entre els quals cal destacar: l'escultor Fidel Aguilar, el pintor i ceramista Joan Baptista Coromina, el ferrer Nonito Cadenas i els decoradors Josep Maria, Lluís i Jaume Busquets, entre d'altres.

El seu interès per millorar la societat des de l'arquitectura i les arts, el porta també a l'activitat política. Tot i que a Barcelona, de la mà del seu amic Jaume Bofill, milita a les Joventuts Catalanistes de la Lliga, no serà fins les eleccions municipals de 1920 quan s'integra a la candidatura de la Lliga que guanyarà les eleccions a l'ajuntament de Girona. Rafael Masó entra a l'ajuntament com regidor, amb el doble objectiu de racionalitzar la política urbanística de la ciutat, sobretot el que fa tractament del barri vell i també la de millorar la dotació d'equipaments culturals.

L'adveniment de la dictadura de Primo de Rivera el setembre de 1923 interromp la vida democràtica. El curs dels esdeveniments porta, per Nadal, a la suspensió i l'empresonament de Rafael Masó i altres regidors catalanistes. Masó sortirà de la presó el gener de 1924 però rebrà una sanció que l'incapacitarà per actuar com a professional en obres oficials. L'arquitecte retornarà a l'ajuntament entre el febrer de 1930, data de la caiguda de Primo de Rivera i l'abril de 1931, quan es proclama la República.

Rafael Masó, també va ser arquitecte delegat de l'Institut d'Estudis Catalans pel Servei de Catalogació i Conservació de Monuments, corresponsal a Girona del Foment de les Arts Decoratives, acadèmic de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando i Membre de la Comissió Provincial de Monuments.

La seva activitat com a arquitecte viu la crisi del modernisme. Intenta trencar amb aquest passat immediat tot partint d'un cert neopopulisme i de les experiències d'avantguarda de l'arquitectura europea. S'interessà especialment per l'arquitectura domèstica anglesa (Voysey, Mackintosh) i la Sezesion vienesa (Hoffmann, Olbrich, Loos). Aquests interessos els cultivarà a través de la lectura i subscripció de diverses revistes europees.

L'estudi de la seva arquitectura es concreta en tres períodes: El primer (1906-1911) en el qual Rafael Masó intenta formular un llenguatge propi, malgrat que acusa les influències comentades. Són els anys de la reforma del Mas El Soler, la farmàcia Masó, la Casa Batlle, la Farinera Teixidor, el magatzem Ensesa i les cases Saliati i Masó.

L'any 1912, de retorn de seu viatge de nuvis per Àustria i Alemanya, enceta un segon període que durarà fins el 1922 i en el que reforça la seva actitud inicial de definir un estil propi. És el moment de les obres plenament noucentistes, que es considera el més interessant de la seva trajectòria. Durant aquest segon període Rafael Masó projecta les cases que han esdevingut referència en l'arquitectura catalana del moment: l'edifici Athenea, les cases Cendra, Masramon, Ensesa, Cases i Teixidor, el garatge Callicó i la Casa Gispert Saüch.

En el tercer període (1923-1935) es reforça la idealització de Catalunya i l'expressió d'aquesta mitjançant elements de la tradició (esgrafiats, columnes, terracottes...). La Econòmica Palafrugellense, les cases Cots i Colomer i les urbanitzacions Teixidor i S'Agaró, en són bona mostra. En aquesta etapa també demostra un interès creixent per l'estudi i la recuperació del patrimoni.

Rafael Masó mor a Girona l'any 1935, essent president de la Demarcació del Col·legi d'Arquitectes, a l'edat de 55 anys. L'estudi i investigació de la seva obra han estat decisius per a la sensibilització i recuperació del patrimoni arquitectònic de la ciutat.

Per a més informació:

Vanessa Masip

Departament de Comunicació – Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Plaça de la Catedral, 8. 17004 Girona. Tel. 972 .41.28.96 – A/e: premsa.gir@coac.net

Sala de Premsa: http://www.e-coac.org/premsa/e-coac_noticies/